

מבנה ההגדה של פסח

יוסף צבי רימון

<p>They pour him the second cup. Here the son asks his father, and if the son is unintelligent, his father teaches him: What makes this night different from all other nights? For on all the nights we eaten chametz and matzah, while on this night it is entirely matzah? On all other nights we eat all kinds of vegetables, while on this night we eat bitter herbs? On all other nights we eat meat that has been roasted, stewed or boiled; while on this night it is all roasted? On all other nights we dip once,¹ while on this night we dip twice? In accordance with the son's understanding, the father teaches him. He commences with shame and concludes with praise, and expounds from "My father was a wandering Jew" until he completes the entire section.</p>	<p>גמרא פסחים קטז.</p> <p>משנה. מוגו לו כוס שני, וכאן הבן שואל אביו. ואם אין דעת בבן אביו מלמדו: מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות, ששכל הלילות, ששכל הלילות הזה כולו מצה? שבכל הלילות, ששכל הלילות הזה מרור? שבכל הלילות, ששכל הלילות, ששכל הלילות הזה כולו צלי? שבכל הלילות (אין) אנו (חייבים לטבל אפילו) מטבילין פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים? ולפי דעתו של בן, אביו מלמדו. מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש (דברים כו) מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה</p>	<p>1</p>
<p>What is "shame?" Rav said, "In the beginning, our ancestors were idol worshipers," and Shmuel said, "We were slaves."</p>	<p>גמרא פסחים קטז.</p> <p>"מתחיל בגנות ומסיים בשבח מאי בגנות? רב אמר: מתחילה עובדי גילולים היו אבותינו ושמואל אמר: עבדים היינו."</p>	<p>2</p>
<p>Abaye,¹ a small child, sat at his uncle's seder table. In the dining area there were small tables upon which to eat. Before they began the meal, Abaye saw that they were removing the tables. He wondered: "We have not yet eaten. Why are they removing the tables?" His uncle, Rabbah, said to him, "You have exempted us from needing to ask the Mah Nishtanah," and he skipped that part of the haggadah.</p>	<p>פסחים קטז:</p> <p>"למה עוקרין את השולחן? אמרי דבי רבי ינאי: כדי שיכירו תינוקות וישאלו. אבי הוה יתיב קמיה דרבה [אביי היה יושב לפני רבה דודן] חזא - דקא מדלי תכא מקמיה [ראה שמוציאים את השולחן מלפניו] אמר להו: עדיין לא קא אכלינן, אתו קא מעקרי תכא מיקמן? [עדיין לא אכלנו, ואם כן מדוע עוקרים את השולחן מלפנינו?]. אמר ליה רבה: פטרן מלומר מה נשתנה."</p>	<p>3</p>

<p>The obligation of remembering does not impose on the person the obligation of praise and thanksgiving, whereas the commandment of reciting the story obligates us not only to tell of the wonders and miracles that God did but also to praise and thank Him - "Therefore it is our duty to thank, praise..." and that is the basis for the recital of hallel on the seder evening.</p>	<p>הגריייד סולוביצ'יק (שיעורים לזכר אבא מארי, חייא עמוד ב', העי 4)</p> <p>חובת זכירה אינה מטילה על האדם חיוב אמירת שבח והודאה, ומצוות סיפור מחייבתו לא רק לספר את הנפלאות והנסים שעשה לנו, אלא גם לשבח ולהודות - לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל וכו', וזהו יסודה של חובת הלל בלילי פסחים.</p>	<p>4</p>
<p>Rav Nachman said to his slave, Daru, "When a master frees his slave and gives him gold and silver, what should [the slave] say to [his master]?" He replied: "He should thank and praise him."</p>	<p>פסחים קטז.</p> <p>"אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה: עבדא דמפיק ליה מריה לחירות ויהיב ליה כספא ודהבא מאי בעי למימר - ליה? [שאל רב נחמן את עבדו ששמו היה 'דרו': עבד שאדונו מוציאנו לחירות ונותן לו כסף וזהב מה צריך לומר לו?] אמר ליה: בעי לאודוי ולשבחויי... [אמר לו: צריך להודות לו ולשבחו]."</p>	<p>5</p>
<p>He expounds from "a wandering Aramean was my father" until he completes the whole section.</p>	<p>משנה פסחים קטז.</p> <p>ודורש מארמי אובד אבי, עד שיגמור כל הפרשה כולה.</p>	<p>6</p>
<p>He expounds from "a wandering Aramean was my father" until he completes the whole section.</p>	<p>הנצייב מולודיין (בהגדתו אמרי שפר)</p> <p>כהא לחמא עניא וכו': הוספא והקדמה זו לגוף ההגדה נתחדשה בבל, וסופה יוכיח 'השתא הכא כו...'; וכן מוכח מהא דהלשון ארמית...</p>	<p>7</p>
<p>It is a commandment to teach the children, even if they have not asked, as it states, "you shall tell your son." The father teaches the son in accordance with the son's ability. How is this? If he is small or simple, he says to him: "My son, we were all slaves, like this female slave or this male slave, among the Egyptians. And on this night the Holy One, Blessed be He, redeemed us and took us out to freedom." If the son is older and wise, the father tells him what happened to us in Egypt and the miracles that God performed for us through Moshe - all in accordance with the son's comprehension.</p>	<p>הרמב"ם (חמץ ומצה, מ"ז היב)</p> <p>'מצוה להודיע לבנים ואפילו לא שאלו, שנאמר: והגדת לבנך. לפי דעתו של בן אביו מלמדו. כיצד? אם היה קטן או טיפש אומר לו: בני, כולנו היינו עבדים כמו שפחה זו או כמו עבד זה במצרים, ובלילה הזה פדה אותנו הקב"ה ויוציאנו לחירות. ואם היה הבן גדול וחכם, מודיעו מה שאירע לנו במצרים ונסים שנעשו לנו על ידי משה רבינו הכל לפי דעתו של הבן."</p>	<p>8</p>